

BENDRAS TERITORINIŲ STATISTINIŲ VIENETŲ KLASIFIKATORIUS (NUTS)

Europos Sąjunga statistikos tikslais yra nustačiusi bendrą teritorinių vienetų klasifikatorių, vadinamą NUTS, kad būtų sudarytos geresnės sąlygos suderintiems regioniniams statistiniams duomenims rinkti, tvarkyti ir skelbti ES. Ši hierarchinė sistema taip pat naudojama atliekant regionų būklės socialinę ir ekonominę analizę ir numatant vykdytinus ES sanglaudos politikos veiksmus.

TEISINIS PAGRINDAS

2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1059/2003, keletą kartų iš dalies pakeistas (2005, 2008, 2013 ir 2017 m.), daugiausia dėl to, kad į ES įstojo naujų valstybių narių. Naujausi pakeitimai (2017 m.) lėmė svarbesnių pokyčių: 1) nustatytas teisinis teritorinių tipologijų, taikomų Europos statistikos tikslais, pripažinimas, 2) nustatytos pagrindinės apibrėžtys ir statistiniai kriterijai, taikomi įvairioms teritorinėms tipologijoms, 3) užtikrintas suderintas ir skaidrus teritorinių tipologijų taikymas ir naudojimas ES lygmeniu ir valstybėse narėse ir 4) aiškiau išdėstytos įgaliojimų delegavimo Komisijai nuostatos.

Priedai taip pat buvo kelis kartus pakoreguoti Komisijos reglamentais: naujausias pakeitimas, priimtas 2016 m. lapkričio mėn., apima kelių valstybių narių administracinio teritorinio suskirstymo pasikeitimus. Jis taikomas perduodant duomenis Komisijai (Eurostatui) nuo 2018 m. sausio 1 d.

TIKSLAI

Regioniniai statistiniai duomenys yra ES statistikos sistemos pamatas ir jais remiamasi nustatant regioninius rodiklius. Praėjusio amžiaus aštuntojo dešimtmečio pradžioje šių statistinių duomenų struktūra parengta susitarus valstybių narių nacionalinėms statistikos institucijoms ir Europos Bendrijų statistikos tarnybai Eurostatui.

Statistinių duomenų naudotojai pabrėžia, kad vis labiau reikalinga derinti statistinius duomenis Sąjungos lygmeniu, kad jiems būtų teikiami palyginami duomenys apie visą ES. Tam, kad būtų sudarytos geresnės sąlygos suderintiems regioniniams statistiniams duomenims rinkti, perduoti ir skelbti, ES sukūrė NUTS klasifikatoriaus sistemą.

Taikant Reglamentu (EB) Nr. 1059/2003 sukurtą bendrą teisinį pagrindą užtikrinama, kad laikui bėgant regioninių statistinių duomenų struktūra nesikeistų.

STRUKTŪRA

Pagal NUTS klasifikatorių suskirstyta valstybių narių ekonominė teritorija, įtraukiant ir už regiono ribų esančią jų teritoriją. Už regiono ribų esančią teritoriją sudaro ekonominės teritorijos dalys, kurių negalima priskirti konkrečiam regionui: oro erdvė, teritoriniai vandenys ir žemyninis šelfas, teritoriniai anklavai (ambasados, konsulatai ir karinės bazės), išteklių telkiniai, kurie yra tarptautiniuose vandenyse ir kuriuos eksploatuoja teritorijoje veikiančios įmonės.

Kad regioninius statistinius duomenis būtų galima palyginti, geografiniai regionai taip pat turi būti palyginamo dydžio pagal gyventojų skaičių. Be to, reikia nurodyti politinę, administracinę ir institucinę regiono padėtį. Prireikus neadministraciniai vienetai taip pat turi atspindėti ekonomines, socialines, istorines, kultūrinės, geografinės ar aplinkos sąlygas.

NUTS klasifikatorius yra hierarchinis, nes pagal jį kiekviena valstybė narė skirstoma į trijų lygių teritorijas: NUTS 1, NUTS 2 ir NUTS 3. Antrasis ir trečiasis lygmuo yra atitinkamai pirmojo ir antrojo lygmens subteritorijos. Valstybė narė gali naudoti dar smulkesnį, pačios nustatytą hierarchinį NUTS 3 lygio teritorinių vienetų skirstymą.

VEIKIMAS

A. Apibrėžtis

Teritorinių vienetų apibrėžtis grindžiama esamais valstybių narių administraciniais vienetais. Administracinis vienetas yra geografinė teritorija, kurioje administracinė institucija turi įgaliojimus priimti administracinius ar strateginius sprendimus pagal atitinkamos valstybės narės teisinę ir institucinę struktūrą.

Kai kurie hierarchiniame NUTS klasifikatoriuje naudojami dabartiniai administraciniai vienetai išvardyti Reglamento (EB) Nr. 1059/2003 II priede. Štai jų pavyzdžiai.

1. NUTS 1: Belgijos „Gewesten/Régions“; Vokietijos „Länder“; Portugalijos „Continente“, „Regiao dos Açores“ ir „Regiao da Madeira“; Jungtinės Karalystės „Scotland, Wales, Northern Ireland“ ir „Government Office Regions of England“.
2. NUTS 2: Belgijos „Provincies/Provinces“; Ispanijos „Comunidades y ciudades autónomas“; Prancūzijos „Régions“; Austrijos „Länder“.
3. NUTS 3: Danijos „Amtskommuner“; Prancūzijos „départements“; Švedijos „län“; Vengrijos „megyék“; Čekijos Respublikos „kraje“; Bulgarijos „oblasti“.

NUTS klasifikatorių papildo vietos administracinių vienetų sistema. Vietos administraciniai vienetai yra NUTS sudarančios dalys ir apima Europos Sąjungos savivaldybes ir komunas: kiekvienoje valstybėje narėje NUTS 3 lygmuo yra suskirstomas pagal vietos administracinius vienetus į vieną ar du žemesnius teritorinių vienetų lygmenis. Be to, NUTS klasifikatorių papildo vadinamieji statistiniai tinkleliai – jais naudojamosi nustatant teritorines tipologijas pagal gyventojų skaičių. Komisija (Eurostatas) privalo prižiūrėti ir skelbti tam skirtoje savo interneto svetainės dalyje Sąjungos tipologijas, kurias sudaro NUTS, vietos administracinių vienetų ir tinklelio gardelės lygmens teritoriniai vienetai.

B. Ribos

NUTS lygis, kuriam priklauso administracinis vienetas, nustatomas pagal gyventojų skaičiaus ribas.

Lygis	Mažiausiai	Daugiausiai
NUTS 1	3 milijonai	7 milijonai
NUTS 2	800 000	3 milijonai
NUTS 3	150 000	800 000

Jeigu visos valstybės narės gyventojų skaičius yra mažesnis negu mažiausia NUTS lygio riba, valstybė narė yra to lygio NUTS teritorinis vienetas.

Jeigu valstybėje narėje nėra pakankamo dydžio administracinio vieneto, atitinkančio tam tikrą klasifikatoriaus lygį, to lygio vienetas sukuriamas sujungiant keletą šalia esančių mažesnių administracinių vienetų. Tokie sujungti vienetai vadinami neadministraciniais vienetais.

C. Pakeitimai

Sprendimas dėl NUTS klasifikatoriaus pakeitimų gali būti priimamas antrąjį kalendorinių metų pusmetį, ne dažniau kaip kas trejus metus. Vis dėlto, jeigu atitinkama valstybės narės administracinė struktūra iš esmės pertvarkoma, pakeitimai gali būti priimami ir per trumpesnę laikotarpį. Valstybės narės turi pranešti Komisijai apie visus administracinių vienetų pasikeitimus arba kitus pasikeitimus, kurie gali turėti įtakos NUTS klasifikatoriui (pavyzdžiui, sudedamųjų dalių pasikeitimai, kurie gali turėti įtakos NUTS 3 lygio riboms).

Mažų administracinių vienetų pasikeitimai daro įtaką NUTS klasifikatoriui, jei dėl šių pasikeitimų atitinkamų NUTS 3 lygio teritorinių vienetų gyventojų skaičius pakinta daugiau negu vienu procentu.

NUTS klasifikatoriaus pakeitimas, susijęs su valstybės narės neadministraciniais vienetais, gali būti daromas, jei šiuo pakeitimu sumažinamas gyventojų skaičiaus nukrypimas nuo visų ES teritorinių vienetų standarto.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Neskaitant Parlamento vaidmens tikrinant Komisijos pasiūlytus klasifikatoriaus pakeitimus, Parlamentas ne kartą pabrėžė, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti tam tikriems aspektams, pavyzdžiui, požiūriui į mažesnius administracinius vienetus. Mažesniems administraciniams vienetais skirtas NUTS lygis tiksliau atspindėtų tikrąją padėtį ir leistų išvengti skirtumų, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad dabar tam pačiam NUTS lygiui priskiriami regioniniai vienetai, kurių gyventojų skaičius labai skiriasi.

Per 2017 m. reglamento pakeitimų procedūrą Parlamentas, kaip teisės aktų leidėjas, pritarė Komisijos pasiūlymui patikslinti NUTS reglamentą (į jį įtraukiant teritorijų tipologijas), siekiant atsižvelgti į vis didėjantį duomenų poreikį sanglaudos ir teritorijų vystymosi veiksmų tikslais.

Diána Haase
05/2019

